

Verbroken verbinding

Onder de klacht waarmee ouders met hun heel jonge kind in behandeling komen, schuilt een verlangen naar een diepe, emotionele betrokkenheid en verbinding. Iedereen draagt hierin zijn eigen verhaal. Dat begint al voor de conceptie. Want emoties, gedachten, behoeftes en verlangens naar een kind bepalen het relationele veld waarin de eerste verbinding op een heel diepe laag betekenis krijgt. Maar hoe verloopt dit proces als er sprake is van adoptie?

Irene Mol

Naast de wijze waarop de aanstaande moeder voor zichzelf zorgt, bepaalt de beleving over het zwanger zijn de interne dialoog tussen haar en de baby gedurende de zwangerschap. Een dialoog die op celniveau beïnvloedt hoe de verbinding met de ander in ons lichaam en psyche wordt ingeschreven. Maar hoe kijken we naar verbinding in een ouder-kindrelatie wanneer er sprake is van adoptie? De individuele verbindingsgeschiedenis van ouder en kind komen op een later tijdstip pas samen. Genetisch is het kind immers niet van

beide ouders. En toch kan verbinding tussen moeder en kind op een diepe laag gevoeld worden, zowel lichame-lijk als emotioneel.

Afsluiten

Dit brengt mij op een ontroerende ontmoeting van de tweejarige Mila en haar ouders. Mila is geadopteerd uit

een Zuid-Amerikaans land toen zij ruim anderhalf jaar oud was. Na een wenningsperiode van drie maanden in haar geboorteland arriveerde het gezin in Nederland. Na ruim een half jaar voelen ze zich in vele opzichten 'gesetteld'. Alleen ervaart moeder dat zij niet altijd tot Mila doordringt, vooral als deze het moeilijk heeft. Dan voelt

'Mila draagt in haar lijfje een geschiedenis van een verbroken verbinding'

het alsof ze zich van moeder afsluit. Het maakt haar onzeker in haar moederschap. Het is haar verlangen om ook op deze momenten in verbinding te blijven met Mila.

Beiden haal ik op uit de wachtkamer. In de kamer gaat Mila meteen spelen. Favoriet is het spel met het dokters-setje. Ze richt zich volledig op moeder. Zij is de dokter en maakt moeder beter. Daarna wil Mila zelf op de grond liggen. Nu moet moeder de dokter zijn en ze wijst op haar buik, de plek van haar navel. Moeder wrijft over haar buikje en Mila instrueert moeder: 'Nu aaien, nu stoppen, nu aaien'.

Wel en niet toelaten

Ondertussen vertelt moeder hun geschiedenis. Mila is door haar biologische moeder meteen na de geboorte zonder naam afgegeven aan een kindertehuis. Een verzorgster heeft haar de naam Maria gegeven. Ouders gaven haar bij adoptie de naam Mila met Maria als tweede naam. In het kindertehuis is weinig geïnvesteerd in het hechten. Daar ligt ook moeders vraag: hoe diep zit haar gevoel van afwijzing en hoe kunnen ouders haar daarbij helpen.

Moeder geeft Mila voor de volle honderd procent liefde en het voelt in haar lijf als haar eigen kind. Ze voelt ook dat Mila haar toelaat, behalve als moeder boos op haar is. Dan kan ze zichzelf

'Ook bij adoptie verloopt het in verwachting zijn in psychologische fasen'

helemaal afsluiten en voelt het voor moeder alsof alle verbinding weg is. Moeder worstelt hoe ze hiermee om moet gaan. Ze twijfelt aan zichzelf of ze het wel goed doet en of ze Mila wel goed aanvoelt. Ik leg moeder uit dat zij nog weinig tijd heeft gehad om mee te groeien in de ontwikkelingsfasen van het ouderschap. Bovendien draagt Mila in haar lijfje een geschiedenis van een verbroken verbinding mee. Hun geschiedenissen zijn net bij elkaar gekomen en zullen bovendien nooit helemaal honderd procent samenvallen.

Geboorteverhaal

Ik vraag moeder naar haar eigen reden van adoptie. Al heel jong kwam deze wens naar voren. Met haar huidige partner was er ook een eigen kindwens, maar dit bleek niet te lukken. Moeder heeft erom gerouwd, maar vertelt ook dat haar adoptiewens hier altijd naast heeft gestaan. Opmerkelijk is dat Mila vaak een appèl op moeder doet om als baby op moeders schoot te liggen of om als baby gedragen te worden. Moeder vindt dit fijn, het geeft haar het gevoel alsof ze haar zelf gebaard heeft. Beiden lijken hier iets in te halen en het kenmerkt ook hun enorme verbondenheid. Mila 'kent' een groot deel van haar geschiedenis, behalve dat ze uit een andere moeder is geboren. Wanneer ik moeder uitleg geef dat Mila recht heeft op de hele waarheid, stemt ze in dat ouders samen met mij de volgende keer het hele verhaal aan Mila gaan vertellen.

Beide ouders komen samen met Mila. Ze gaat bij moeder op schoot zitten. Met de poppetjes vertellen we eerst het verhaal van de ouders. Dat zij

samen heel gelukkig zijn, maar geen eigen kindje hebben. Dat zij altijd voor een kindje wilden zorgen van een papa en mama die dit niet zelf konden. Dat zij toen Mila hebben gevonden en hoe gelukkig ze zijn dat zij nu haar papa en mama zijn. Dat dit alleen kan omdat Mila uit de buik van een andere mama is geboren. Ik haal met de poppetjes de papa en mama van Mila erbij en vertel dat zij een kindje kregen waar ze zelf niet voor konden zorgen. Zodra in het verhaal duidelijk wordt dat dit kindje Mila is, gaat er een schok door haar lijfje. Ze wil van moeders schoot af en wijst op de buik van moeder. Moeder raakt geëmotioneerd omdat ook zij de verbinding met Mila zo lijfelijkelijk vanuit haar buik voelt.

Angst van verlating

De weken daarna hangt Mila erg aan moeder. De ouders ervaren het als een terugval. De sessie lijkt Mila opnieuw in contact te hebben gebracht met de shock die ze moet hebben ervaren toen haar geboortemoeder haar achterliet in het kindertehuis: de angst van verlating. Ik vind het naar als ik dit hoor en twijfel of ik in de sessie de juiste timing en woorden heb gebruikt. Met ouders bespreek ik hoe ze, zonder de waarheid geweld aan te doen, Mila tegemoet kunnen komen in haar behoefte aan nabijheid en verbinding. Wanneer ik moeder en Mila weer zie, gaat het een stuk beter met hen. Moeder heeft veel nagedacht naar aanleiding van de vorige sessie. We spreken over het verlangen dat beiden voelden dat Mila wel in haar buik was gegroeid. Moeder vertelt dat Mila al vanaf de eerste ontmoeting voelde als háár kindje. Zelfs zodanig dat moeder

kan inleven hoe het was om zwanger te zijn van Mila en haar gebaard te hebben. Mila voelt voor haar ook niet als compensatie voor het feit dat ze zelf niet zwanger kon worden.

Gouden uur

Ook bij adoptie verloopt het 'in verwachting zijn' in psychologische fasen. Door moeders vroege adoptiewens, was Mila als het ware al lang voordat ze van elkaars bestaan wisten in de psyche van moeder aanwezig. Met het telefoontje van het adoptiebureau werd haar wens realiteit. Ouders kregen een dossier waarin geen foto zat, maar moeder had deze ook niet nodig. De dromen over een meisje als Mila leefden al in haar. Ook de reis naar Zuid-Amerika was een voorbereiding op de komst van het reële kind. Al vanaf de eerste ontmoeting, hoe onwettelijk ook, was er bij moeder een gevoel dat ze bij elkaar hoorden. Het was tijdens de eerste nacht met Mila dat zij als moeder werd 'geboren'. Moeder voelde toen dat het ware liefdesgevoel in haar lijf ontstond: 'dit is mijn dochter'. Zoals moeder het vertelt doet het me denken aan het gouden

uur, de eerste kennismaking van moeder en kind direct na de geboorte. Het moment waarop een moederervaart: 'dit is mijn kind'.

Eigen geboorteverhaal

Mila is ondertussen met gekleurde schijven aan het spelen. Er liggen er vier op tafel: twee gele en twee oranje. Ze heeft ook de wasbak uit het poppenhuis op tafel gezet. Ze pakt een blauwe schijf, daar is er maar één van, en duwt die tegen mijn buik: 'dit is baby Mila'. Ik vraag haar of baby Mila al geboren is of nog in de buik zit. Ze zit nog in de buik en Mila duwt het schijfje iets onder mijn trui. Ze wijst naar de vier schijven op tafel: 'Dat zijn opa en oma en papa en mama. Die zijn aan het praten'. Dan besluit ze dat baby Mila wel uit de buik mag komen. Ze haalt het schijfje onder mijn trui vandaan en houdt het goed vast. Ze laat het wegspringen uit haar handen om het vervolgens steeds op te pakken. Ik zeg haar dat ik zie dat ze baby Mila telkens opnieuw opvangt. Dan vraagt ze om een beetje ijs in de wasbak te doen voor als baby Mila pijn heeft. Ze legt het schijfje in de wasbak.

Nog steeds zorgt ze voor baby Mila. Haar aandacht gaat naar de vier schijven: 'Opa en oma en papa en mama zijn nog aan het praten'. Ik geef antwoord: 'Zij waren op jou aan het wachten totdat ze gebeld werden dat ze je mochten ophalen'. Daarop zet ze de schijfjes bij baby Mila. Ik vertel dat Mila niet meer voor zichzelf hoeft te zorgen, dat ze een vader en moeder heeft die dat doen en een opa en oma. Het verwondert moeder en mij hoe actief Mila haar eigen geboorteverhaal uitspeelt, waarbij ze haar biologische moeder een plek geeft door mijn buik te gebruiken.

Leren verdragen

De sessies daarna gaat het met Mila heel goed. Ze heeft nauwelijks meer behoefte om bij moeder 'baby' te zijn en laat veel meer haar eigen autonomie zien als driejarige. Moeder geniet hiervan, maar vindt het nog steeds lastig als Mila zich afsluit. Mila zelf speelt dit thema prachtig uit. Moeder vertelt dat als Mila iets spannend vindt, ze een verhaal vertelt en uitspeelt over drie konijntjes, waarvan Mila konijntje Mimi is. Het ene konijntje heeft geen vader, de andere heeft geen moeder en Mimi heeft twee adoptieouders. Het is haar geschiedenis en ze maakt moeder er op deze manier deelgenoot van.

We bespreken dat moeder niet over het geluk van Mila kan gaan. Ze kan Mila niet 'redden' van wat haar vroeger is aangedaan. Leren verdragen dat een kind haar eigen weg heeft te gaan, is voor alle ouders een lastige opgave. Door er voor Mila te zijn, ook als ze het moeilijk heeft, kunnen ouders haar helpen om in psychologisch opzicht opnieuw geboren te worden en haar eigen weg te vinden. Dan ontstaat er – naast een verbroken verbinding – een nieuwe veilige verbinding. ●

Irene Mol is bij Stichting Kinderleven werkzaam als GZ-psycholoog/IMH-specialist.